

Опубліковано у: Проблемы развития финансовой системы Украины в условиях глобализации: Сб. трудов III международной научно-практической конференции аспирантов и студентов. Симферополь, 21-23 марта 2007. – Симферополь: Центр Стабилизации, 2007. – С. 43-44

УДК 369:502

Перспективи формування Пенсійного фонду України за рахунок податку на діоксид карбону

Олена Маслюківська

Старший викладач кафедри екології

Національного університету «Києво-Могилянська Академія»,
Аспірантка Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України

Гостре і болюче для українського суспільства питання наповнення Пенсійного Фонду України (ПФУ) має цікаві перспективи вирішення в умовах глобалізації. Ізольовано, можливість вирішення цієї проблеми виглядає досить песимістично. З одного боку, рівень мінімальної пенсії, хоча і підвищений протягом останніх років, не забезпечує необхідний соціальний захист громадян. З іншого, перспективи відповідного підвищення ставки збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з існуючого 32,3% від фонду оплати праці підприємства [2] зустрічає невдоволення серед роботодавців, які і так на сьогодні використовують різні механізми з метою ухиляння від сплати цього збору. Крім цього порівняно висока ставка збору на обов'язкове державне пенсійне страхування створює спотворення на ринку праці, стимулюючи також і підвищення рівня безробіття.

Втім, Україна не єдина країна, яка зустрілася з подібною дилемою. Цікавим є досвід країн з розвинутою економікою. Проблема безробіття в країнах-членах ОЕСР, а також загострення наслідків глобальних екологічних проблем, спонукало ці країни переглядати свою податкову систему у спосіб, аби застосовувати інструменти політики, які б подавали бажані стимули економічним агентам для вирішення існуючих проблем при забезпеченні необхідного рівня надходження податків. Комплексна природа цих проблем вимагає застосування більш складних інструментів, які наводяться у роботі.

По-перше, слід зауважити, що сучасна система оподаткування у багатьох розвинутих країнах світу має тенденцію до екологізації. Так, база даних екологічних податків в країнах-членах ОЕСР нараховує близько 375 екологічних податків та 250 інших платежів, які можна віднести до екологічних [4], при чому, більша половина екологічних податків в країнах-членах ОЕСР стягується з енергоносіїв (близько 150) та транспорту (125 податків).

По-друге, додаткові надходження від розширеної податкової бази використовуються як для підвищення надходжень до бюджету, так і для зменшення інших існуючих податків. Наприклад, кілька країн-членів ОЕСР зробили крок у розширенні податкової бази через введення податку на CO₂ при одночасному зменшенні ставки збору на соціальне страхування при майже відсутніх фіскальних наслідках [3]. В результаті відбулося помітне зменшення викидів CO₂, зменшення внесків працедавців до фондів соціального захисту, і не зменшення загальних надходжень до цих фондів.

Для України введення податку на CO₂ є перспективним з огляду на те, що енергоємність її ВВП у 2,6 рази перевищує середній рівень енергоємності ВВП країн світу [3], що ставить її до десятки країн за кількістю викидів парникових газів. Відсутність механізму регулювання їх викидів дозволяє нарощувати обсяги карбонінтенсивних виробництв, наслідком чого став вплив ресурсів із високотехнологічних і, як правило, “декарбонізованих” секторів національної економіки у карбонінтенсивні [1].

Введення податку на CO₂ варто було б розглянути у пакеті із зменшенням ставки збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, що стимулюватиме прозору виплату заробітних плат та створення нових робочих місць. При цьому, податкові надходження за викиди CO₂ компенсуватимуть скорочення находжень до ПФУ або через сплату даного податку прямо до ПФУ, або через трансферти з Державного фонду охорони навколишнього природного середовища з наступним перерахуванням до ПФУ.

Обрахування надходжень від плати за викиди CO₂ є нескладним, а прогнозування більш точним. Відповідно до прийнятого у березні 2006 року Кабінетом Міністрів України нової енергетичної стратегії до 2030 року було обраховано кількість викидів карбону діоксиду на період до 2030 року за трьома сценаріями. На кінець, ухилитися від сплати податку на CO₂ важче, ніж при оплаті праці, а адміністрування такого податку не вимагатиме значних додаткових затрат.

Втім, прийняттю будь-яких рішень має передувати аналіз комплексу питань, які будуть зачеплені такою реформою, включаючи її вплив на окремі галузі економіки та верстви населення, а також конкурентноздатність економіки країни на зовнішньому ринку.

Список цитованої літератури:

1. Дюканов В., Дунаєв В. Супербізнес XXI століття: торгівля повітрям. Зміна клімату та міжнародний процес // Дзеркало тижня.- 16-22 вересня 2000р. - № 36.
www.zn.kiev.ua/nn/show/309/28438/.
2. Закон України „ Про державний бюджет України на 2005р.” від 23.12.2004р. № 2285 -IV зі змінами та доповненнями.
3. Енергетична стратегія України на період до 2030 року, ст. 8.
4. Маслюківська О.П. Передумови впровадження еко-трудова податкової реформи в Україні та досвід Європи. // Наукові записки. Том 43. Біологія та екологія. – К: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». – 2005. – С. 54-58.
5. OECD, The Political Economy of Environmentally Related Taxes. OECD Publishing, - 2006. - p.12.

Анотація

Глобальні екологічні виклики на фоні зростаючого рівня безробіття створили передумови до реформування податкових систем європейських економік. Одним з напрямків є введення податку на діоксид карбону при одночасному зменшенні ставки зборів на соціальне страхування. Перспективи проведення таких змін у фіскальній системі України заслуговують уваги з огляду як на проблеми формування Пенсійного фонду та високого рівня безробіття, так із огляду на енергоємність економіки та необхідності її структурної перебудови.

Abstract

Global environmental challenges and the increasing level of unemployment created a foundation for the European economies' tax systems reform. One of the directions targets the introduction of the carbon tax with a simultaneous reduction of the social contributions. For Ukraine such changes in the fiscal system are worth considering taking not account problems of the Pension Fund income generation, high unemployment, as well as the need for the restructuring of the energy-intensive economy.